

Amaç

Yükseköğretim yeterlilik çerçevesi bağlamında öğretim programı ve ders programının hedef ve kazanımları doğrultusunda alternatif ölçme ve değerlendirme etkinliklerini *güvenilir ve geçerli* bir şekilde öğretim elemanlarına rehberlik etmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Kapsam

Ön lisans, lisans ve lisans-üstü programlarında yürütülen *teorik ve uygulama* ağırlıklı ders programlarını kapsamaktadır.

Tanımlar

Öğretim Programı: Bir yükseköğretim programında yer alan *tüm derslerin* oluşturduğu *sete* öğretim programıdır.

Ders Programı: Diğer adı *ders izlenicisidir*. Bir dersin amaç, kazanım, içerik, öğretim yöntemleri, ölçme ve değerlendirme etkinliklerini içeren dizgedir.

Alternatif Ölçme: Öğrencilerin öğrenme çıktıları yanında öğrenme süreçlerini dikkate alarak geçerli ve güvenilir ölçme işlemidir.

Alternatif Ölçme ve Değerlendirme: Ölçme işlemi, değerlendirme yapmak amacıyla gerçekleştirilir. Alternatif ölçme ve alternatif değerlendirme etkinliklerini *bütünlüğünü* ifade etmek için kullanır.

Alternatif Ölçme Formu: Öğrenme çıktıları ve öğrenme sürecini ölçme amacıyla önceden hazırlanmış plandır. Alternatif ölçme formu uzman veya uzmanlar tarafından hazırlanır. Alternatif ölçme işleminin amacı, içeriği, kullanılacak alternatif ölçme aracı, ölçüt ve puanlama işleminin nasıl yapılacağı hakkında bilgi verir.

Alternatif Ölçme Aracı: Öğrenme çıktıları ve öğrenme sürecini ölçmek amacıyla uzman veya uzmanlar tarafından geliştirilmiş araçlardır.

Derece: Alternatif ölçme aracının bir maddesine karşılık gelen sayısal değerdir.

Puan: Alternatif ölçme aracındaki derecelerin toplamıdır.

Not: Toplam puanların sayısal veya sayısal olmayan sembole dönüştürülmesidir. Not verme işlemi öncesi birden çok ölçme aracı kullanılmış ise elde edilmiş puanlar ağırlıklandırılır.

Ağırlıklandırma: Farklı ölçme araçlarından elde edilmiş puanların nota katkı oranlarının belirlenmesidir.

Performans Ödevi:

- Bir ders programının bir hedefi veya bir kazanımına ilişkin öğrencinin gerçekleştirdiği bir etkinliktir.
- Performans ödevi genellikle bireysel olarak gerçekleştirilir.
- Drama ve rol yapma tekniklerinin kullanıldığı durumlarda grup şeklinde de performans ödevi gerçekleştirilebilir.
- Performans ödevinde öğrenci bir görevi gerçekleştirebilir. Örneğin eğitim fakültesinde bir öğrencinin planladığı bir dersi öğrencilerin önünde işlemesi gibi.
- Hemşirelik fakültesinde de bir öğrencinin maket bir canlıdan kal alması etkinliğini gerçekleştirmesi gibi.

Proje Ödevi:

- Bir ders birden çok hedefi veya birden çok kazanımına ilişkin öğrencinin bir ürün ortaya koyarak gerçekleştirdiği etkinliktir.
- Proje ödevi birçok dersin hedefi karşılayacak şekilde de olabilir.
- Proje ödevinde öğrencinin somut bir ürün ortaya koyması beklenir.
- Proje ödevi bireysel olabileceği gibi grup şeklinde de yapılabilir.

Portfolyo:

- Diğer adı öğrenci ürün dosyasıdır. Öğrencinin öğretim programının amacı ve ders programının hedefi ve kazanımları doğrultusunda öğrenme ürünlerini/öğrenme çıktıları belgeleri ve göstergeleri ile sunduğu dosyadır.
- Portfolyo bireysel olarak hazırlanır.

Alternatif Ölçme ve Değerlendirme Uygulamasının Aşamaları

Aşağıda alternatif ölçme değerlendirme işlemin gerçekleştirilmesiyle ilgili aşamalara yer verilmiştir.

Öğretim yılı başlamadan önce ölçme ve değerlendirme formu hazırlama

Ekler bölümünde örnek olarak hazırlanmış ölçme ve değerlendirme formları bulunmaktadır. Bunlar:

- performans ödevi
- proje ödevi
- portfolyo
 - Örnekler öğretim programı ve ders programının özelliklerine göre yeniden düzenlenebilir.
 - Ölçme ve değerlendirme formu alanın uzmanı tarafından hazırlanmalıdır. Dersten sorumlu öğretim elemanı alanın uzmanı olarak kabul edilebilir.
 - Öğretim elemanı ölçme değerlendirme formunu hazırlar.
 - Daha önce hazırlanmış ve kullanılmış ölçme değerlendirme formunu güncelleyebilir.
 - Aynı ders için aynı ölçme değerlendirme formunun kullanılması için diğer öğretim elemanlarıyla iş birliği yapabilir.

Öğretim yılı başında öğrencileri ölçme ve değerlendirme uygulamasından duyurma ve bilgi verme

Öğrencilerin ölçme ve değerlendirme işleminin nasıl yapılacağıyla ilgili olarak

- Beklenen kritik davranışlara
- Beklenen ürünün özelliklerine
- Puanlama ve notlandırmaya

ilişkin bilgi sahibi olmaları proje, performans ödevi ve portfolyo oluşturmaları için bir yol haritası sunar ayrıca motivasyonlarını destekler. Yine öğrencinin özdeğerlendirme yapabilmeleri rehber olur.

Öğrencilere yeterli süre verme

Öğrenme çıktılarının yanında öğrenme süreci dikkate alındığı durumlarda alternatif ölçme ve değerlendirme etkinlikleri seçilmektedir.

Alternatif ölçme ve değerlendirme için öğrenciden beklenen kritik davranış veya ürününün ortaya çıkması için öğretim elemanı yeterli süreyi öğrenciye tanır.

- *Süre*; öğrenciden beklenen kritik davranışlar veya ürünlere göre öğretim elemanı tarafından belirlenir.
- Bu süre 2 hafta olabileceği gibi 14 hafta da olabilir.

Öğrencilere rehberlik etme

Proje, performans ödevleri genellikle karmaşık görevleri kapsar. Portfolyo oluşturma da benzer şekilde karmaşık görevler yanında çeşitli görevleri kapsar.

- Karmaşık görevlerin yerine getirmeye çalışan öğrenciler çeşitli problemlerle karşılaşır. Bu problemleri önceden kestirmek ve öğrencilere genel olarak rehberlik yapmayı gerektirir.
- Yine öğrencilerin karşılaştıkları diğer problemler içinde öğrencilere bireysel olarak rehberlik etmek öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır.
- Genel rehberlik ve bireysel rehberlik sınıf içi ders süre içinde yapılabilir.
- Genel rehberlik ve bireysel rehberlik sınıf dışı ortamlar (çevrimiçi ve diğer ortamlarda) önceden belirlenmiş tarihlerde yapılabilir.

Öğrenci çıktılarını ve öğrenme sürecini gözleme, izleme ve dönüt verme

Süreç içinde performans, proje ödevi ve portfolyo oluşturma amaçları doğrultusunda öğrenci davranışları gözlenir ve gözlem sonuçlarına göre öğrencilere geri dönüt verilir.

- Öğrencilerin kritik davranışları gerçekleştirme veya ürünleri için önceden belirlenen tarihlerde geri bildirim yapılır.
- Geri bildirim genel olarak sınıf içi ortamda olabilir.
- Geri bildirim bireysel olarak öğrencinin kritik davranışına ve ürüne göre yapılabilir.
- Geri bildirimlere göre öğrencilerin düzeltme yapmaları beklenir.

Öğretim etkinlikleri sonucunda öğrenci çıktılarını ölçme ve değerlendirme formunda belirlenmiş ölçme aracı/araçlarına göre dereceleme, puanlama, ağırlıklandırma ve not verme

Seçilen ölçme aracı

- bütünsel rubrik
- analitik rubrik
- kontrol listesi
- derecellemeli ölçek

ölçek türlerinden hangisi ise puanlama yönergesine göre öğrencinin kritik davranışları veya ürünleri puanlandırılır.

Ekler bölümünde

- bütünsel rubrik
- analitik rubrik
- kontrol listesi
- derecellemeli ölçek

Sınıf düzeyi ve öğrenci düzeyine göre örnekler verilmiştir.

- Örnek ölçme araçları dersin hedefleri, kazanımlarına göre öğretim elemanı tarafından düzenlenebilir.
- Ölçme araçları uzmanlar tarafından hazırlanmalıdır. Dersten sorumlu öğretim elemanları uzman olarak kabul edilir. Daha önce hazırlanmış veya kullanılan ölçme araçları güncellenerek kullanılabilir.
- Puanlama yapılırken yuvarlama işlemi yapılmalıdır. Öğrenci puanları 70, 80, 75, 85 gibi yuvarlanmış puanlar olmasına dikkat edilmelidir.
- **Not verme işlemi** için aynı öğrenci için birden fazla ölçme aracı kullanılmış ise ölçme puanları ağırlıklandırılır. Örneğin öğrencinin öz değerlendirmesi %10, öğretmen değerlendirmesi %90 gibi.
- **Not verme işlemi** için yine aynı öğrenci için aynı ölçme aracı kullanılarak farklı değerlendiricilerinin puanlarının ortalaması alınabilir. Staj yapılan kurumdaki değerlendirici %50, üniversitede deki değerlendirici %50 gibi.
- **Not verme işlemi** için aynı öğrenci için aynı veya farklı ölçme aracı kullanılarak farklı değerlendiricileri puanları ağırlıklandırılabilir. Staj yapılan kurumdaki değerlendirici %70, üniversitede bünyesindeki değerlendirici %30 gibi.
- Öte yandan dersin amaçları doğrultusunda birden fazla performans ve proje ödevi olabilir. Bu durumda puanlama ve ağırlıklandırma yapılabilir. Birinci proje %40 ikinci proje %60 altmış gibi.

Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre öğrenci başarısını değerlendirme

Ölçme ve değerlendirme sonucunun anlamı hakkında öğrenci bilgilendirilir. Öğrenme eksiklikleri öğrenciye bildirilir.

Ölçme ve değerlendirme sonuçlarından öğrencilere duyurma ve bilgilendirme

Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre ders hedeflerinin gerçekleştirme düzeyini değerlendirme

Tüm öğrencilerin dersin hedeflerini gerçekleştirme düzeyini belirlemek için ölçmeden elde edilmiş puanlara göre istatistiksel ve yorumlayıcı analiz yapılır. Öğrenme eksiklikleri belirlenir.

Ölçme ve değerlendirme sonuçlarına göre özdeğerlendirme yapma

Öğrenme etkinlikleri bağlamında ölçme ve değerlendirmenin genel ilke ve kurallarına göre öğretim elemanı kendisini değerlendirir. Ölçme ve değerlendirme sürecinde karşılaşılan problemler, nedenleri sonuçları hakkında değerlendirme yapar.

Özdeğerlendirme, ders ve öğrenci başarısı değerlendirmesi sonuçlarına göre ders programını/ders izlencesini güncelleme

Yukarıdaki tüm süreçler dikkate alınarak ders izlencesinin öğrenci kazanımları, öğrenme- öğretim yöntemleri/teknikleri, içerik, ölçme ve değerlendirme unsurları güncellenir.